

104. First partyverzekering voor misdrijschade – uitzicht op effectief schadeverhaal?

MR. A.J.J.G. SCHIJNS

Een first partyverzekering aan de kant van het slachtoffer die schade dekt die het slachtoffer lijdt als gevolg van een misdrijf, kan een effectieve mogelijkheid zijn om misdrijschade te verhalen. De mate van effectiviteit hangt af van de verzekeringsdichtheid van de first partyverzekering. Een mogelijkheid om die te vergroten is het toevoegen van een verplichte aanvullende dekking aan een vrijwillig afgesloten verzekering, zoals de WA-verzekering.

Dit artikel vormt een bewerking van een eerdere publicatie over dit onderwerp: A.J.J.G. Schijns, Naar een verzekerd slachtofferrecht. Effectief schadeverhaal van slachtoffers van misdrijven via het private verzekeringsrecht, Amsterdam, ACCL 2017, p. 311-353

Inleiding

In de afgelopen decennia heeft de first partyverzekering herhaaldelijk de aandacht gekregen in de rechtsliteratuur, waarbij deze private verzekeringsmodaliteit werd genoemd als remedie voor de uitdijende aansprakelijkheidslast.¹ Eind 2015 kondigde het Verbond van Verzekeraars aan de mogelijkheid van een first partyverkeersverzekering, die de risico's verbonden aan het gemotoriseerd verkeer zou moeten gaan dekken, te onderzoeken.² De first partyverzekering is ook genoemd als remedie op het terrein van de werkgeversaansprakelijkheid en de medische aansprakelijkheid.³

Onlogisch is de aandacht voor de first partyverzekering als alternatief schadevergoedingsmechanisme allerminst. Schadeverhaal via een first partyverzekering, waarbij de schade van de benadeelde bij zijn eigen verzekeraar (direct en niet via een aansprakelijke derde) is verzekerd, biedt onmiskenbaar voordelen ten opzichte van de afwikkeling via de aansprakelijkheidsverzekering van de schadeveroorzaker, de third partyverzekering. Zo is een kenmerk van de first partyverzekering dat afwikkeling van de uitkering plaatsvindt zonder dat daartoe een discussie is vereist met de aansprakelijke partij of diens verzekeraar over de aansprakelijkheid. Bovendien wordt de schade via de eigen verzekeraar afgewikkeld, hetgeen voorkomt dat het slachtoffer in een afhankelijke positie komt te verkeren ten opzichte van de verzekeraar van de schadeveroorzaker. Het slachtoffer is voor zijn schadecompensatie bovendien niet meer afhankelijk van de omstandigheid of de schadeveroorzaker bekend is, of deze tegen wettelijke aansprakelijkheid is verzekerd, en of de schadeveroorzaker dekking heeft onder zijn polis. Vooral bij misdrijven is dat een relevant voordeel omdat de dader nogal eens onbekend of onvindbaar blijft, of onverzekerd is.⁴ Uitgangspunt is dat bij de first partyverzekering ook lastige causaliteitsvragen uit het aansprakelijkheidsrecht worden geëcarteerd. Dat bij een first partyverzekering niet, of in ieder geval minder, gediscussieerd hoeft te worden over de aansprakelijkheid kan bijdragen aan een (meer) harmonieuze afwikkeling.⁵ Aangenomen wordt dat een snelle en harmonieuze verlopende schadeafhandeling gunstige gevolgen heeft voor het

1 Spier en Bolt noemden in hun preadvies voor de jaarvergadering van de Nederlandse Juristen-Vereeniging van 1996 al de mogelijkheid van de first partyverzekering voor de "uitdijende reikwijdte van het aansprakelijkheidsrecht": A.T. Bolt & J. Spier, *De uitdijende reikwijdte van de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad*. Preadvies voor de Nederlandse Juristen-Vereeniging, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1996, p. 394 en 399. Zie ook Schijns 2017, p. 320, noot 48 voor verdere literatuurverwijzingen.

2 Toekomstvisie Automotive "Onderweg naar morgen", Verbond van Verzekeraars 2015. Zie over de first partyverkeersverzekering nader: L.C. Dufour, 'De first partyverzekering in het verkeer', *VR* 2017/52.

3 Th. Kremer, 'Vergoeding van letselschade anno 2016: staan we op een kruispunt, een keerpunt of een doodlopende weg?', in: M.G. Faure & T. Hartlief, *De Spier-bundel. De agenda van het aansprakelijkheidsrecht*, Deventer: Kluwer 2016, p. 318; J.L. Smeehuijzen, A.J. Akkermans en T. Vansweevelt, *Ontwikkelingen rond medische aansprakelijkheid: over grote problemen, haalbare verbeteringen en overschatte revoluties*. Preadvies Vereniging voor Gezondheidsrecht, Den Haag: SDU Uitgevers 2013. In deel II van het preadvies komt de claimbeoordeling bij een 'no fault'-systeem aan de orde. Zie ook: R.P. Wijne, 'Een nieuwe blik op no fault systemen ter verhaal van zorggerelateerde schade', *L&S* 2013, afl. 3, p. 6-20.

4 Er zijn echter geen aanwijzingen dat daders van gewelds- en zedenmisdrijven oververtegenwoordigd zijn in de (relatief kleine) groep van personen die geen particuliere aansprakelijkheidsverzekering hebben. Zie: Schijns 2017, p. 59.

5 Hierbij passen wel enkele kritische opmerkingen. Zie Schijns 2017, p. 316-318 met nadere verwijzingen naar literatuur.

emotioneel herstel van het slachtoffer.⁶ Ten slotte doen ook buitenlandse voorbeelden van schadecompensatie via een first partyverzekering vermoeden dat deze verzekering een aantrekkelijke route kan zijn voor schadecompensatie. Zo kent België al geruime tijd een wettelijk verplichte beroepsrisicoverzekering, en bestaat in Frankrijk een vrijwillig te sluiten verzekering tegen schade als gevolg van ‘ongevallen van het leven’ (‘Garantie des accidents de la vie’, de GAV).⁷ Een belangrijk verschil tussen de GAV en de Nederlandse ongevallenverzekering, is dat de GAV een schadeverzekering is en de ongevallenverzekering een sommenverzekering. Dat leidt tot een belangrijk verschil in uitkering.

Juist de slachtoffers van gewelds- en zedenmisdrijven hebben belang bij een verbetering van de mogelijkheid van effectief schadeverhaal

In dit artikel staat de first partyverzekering tegen schade door gewelds- en zedenmisdrijven centraal. Juist de slachtoffers van deze categorie misdrijven hebben belang bij een verbetering van de mogelijkheid van effectief schadeverhaal. Uit de praktijk en uit onderzoek blijkt immers dat deze groep slachtoffers met een substantieel deel van de schade blijft zitten omdat schadevergoedingsmogelijkheden via het straf(proces)recht en het algemene civiele (proces)recht ontoereikend blijken.⁸ Het private verzekeringsrecht biedt een aantal mogelijke oplossingen voor het geschetste probleem. Een van die oplossingen is de verzekering van misdrijfschade door het (latente) slachtoffer zelf in een first partyverzekering. Een andere mogelijke oplossing is om in het verzekeringsrecht een verbod op te nemen, zodat de aansprakelijkheidsverzekeraar van de schadeveroorzaker zich niet langer jegens het slachtoffer kan beroepen op de opzet van de dader.⁹

Aan de hand van een handjevol reeds bestaande first partyverzekeringen dat dekking biedt tegen schade als gevolg van een geweldsmisdrijf worden enkele knelpunten van de first partyverzekering gesignaleerd. Zo rijst de vraag op welke wijze de schade wordt afgewikkeld, nu de omvang van de schadevergoeding niet wordt bepaald door afdeling 6.1.10 BW, maar geschiedt aan de hand van

bepalingen van titel 7.17 BW en de polisbepalingen. Ook dringt zich de vraag op hoe effectief het schadeverhaal is via een niet wettelijk verplichte first partyverzekering. Is de verzekeringsdichtheid dan groot genoeg om te spreken van een reëel schadevergoedingsmechanisme?¹⁰ Bij de bespreking van deze knelpunten wordt ook aandacht besteed aan de mogelijkheden om de first partyverzekering zo vorm te geven dat deze voor (misdrijf)slachtoffers daadwerkelijk een effectieve verhaalsmogelijkheid biedt.

Reeds bestaande first partyproducten tegen misdrijfschade

Algemeen

Verzekeringen die uitsluitend zijn gericht op het vergoeden van misdrijfschade zijn schaars. Er bestaan wel first partyverzekeringen waarop schade door criminaliteit, samen met een pakket aan andere dekkingen, is meeverzekerd. De belangrijkste first partyschadeverzekeringen waar dekking tegen criminaliteitschade een rol speelt zijn de volgende:¹¹

- de inboedelverzekering, bij voorwerpen die uit de woning of de auto zijn gestolen en soms bij elders gestolen voorwerpen;
 - de opstalverzekering, bij schade door brandstichting en schade ontstaan door inbraak;
 - de reisverzekering, bij diefstal van bagage, portemonnee en reisqueques;
 - de zorgverzekering die de directe schade bij lichamelijk letsel dekt;
 - de cascoverzekering bij diefstal van en uit auto's.
- Daarnaast bestaan er ook sommenverzekeringen, die bij de verwezenlijking van een bepaald risico een bepaalde verzekerde som uitkeren, ongeacht de omvang van de schade en ongeacht of de verwezenlijking van het risico te wijten is aan een door een ander dan de verzekerde gepleegd misdrijf:
- ongevallenverzekeringen, waarbij een uitkering wordt verstrekt indien de verzekerde een ongeval overkomt. Er kan een uitkering worden verstrekt bij ziekenhuisopname, blijvende invaliditeit en overlijden;
 - arbeidsongeschiktheidsverzekeringen die uitbetalen bij arbeidsongeschiktheid, ook als de arbeidsongeschiktheid door een misdrijf is ontstaan. Een arbeidsongeschiktheidsverzekering wordt beschouwd als een combinatie van een schade- en sommenverzekering;
 - de pensioenverzekering, die ook bij inkomensschade als gevolg van misdrijf een rol kan vervullen.

6 Zie o.a.: N.A. Elbers en A.J. Akkermans, 'Epidemiologische inzichten in het effect van letselschadeafwikkeling op herstel en de zoektocht naar mogelijkheden voor verbetering', *TVP* 2013/2, p. 33-39; A.J. Akkermans, 'De emotionele kosten van het geschil', in: P. Langstraat e.a., *De kosten van het geschil*. Inleidingen gehouden op het symposium van de Vereniging van Letselschade Advocaten 2008, Den Haag: Sdu 2008, p. 93-131.

7 Zie over de GAV: Schijns 2017, p. 329; C.M.D.S. Pavillon en A. Kolder, 'Een garantie des accidents de la vie voor Nederland? Een verkenning naar aanleiding van de Franse schadeverzekering voor de ongevallen van het leven', *AV&S* 2018/8.

8 Schijns 2017, p. 14 met verwijzingen naar verder onderzoek aldaar.

9 Zie uitvoerig over deze mogelijkheid: Schijns 2017; A.J.J.G. Schijns, 'Naar een verzekerd slachtofferrecht: onderzoek naar effectief schadeverhaal van slachtoffers van misdrijven via het private verzekeringsrecht', *TVP* 2017/4.

10 Een andere belangrijke vraag is welke rol het aansprakelijkheidsrecht nog speelt bij een (verplichte) first partyverzekering. Op die vraag ga ik in dit artikel niet in. Zie voor een weergave van de gedachtevorming op dit punt: Schijns 2017, p. 324-326.

11 Het overzicht is ontleend aan: C.J. Maas-de Waal, *Voorzieningen voor slachtoffers van misdrijven; Gebruik, bereik en draagvlak*, Den Haag: SCP 2006, p. 24.

First partydekking tegen misdrijschade op de WA-polis

Onder enkele verzekeringslabels wordt op dit moment in de Nederlandse markt een verzekeringsproduct aangeboden waarbij de eigen schade van de verzekerde door een misdrijf van een ander is verzekerd. Het gaat hier om een verzekeringsproduct dat is opgenomen in de aansprakelijkheidsverzekering particulieren. Deze mogelijkheid wordt, voor zover valt na te gaan, op de Nederlandse markt op dit moment aangeboden door de volgende partijen:

- ASR;
- De Europeesche (label van ASR);
- Ditzo (label van ASR)
- Stad Rotterdam Verzekeringen
- De Amersfoortse

Bij Ditzo en ASR wordt de dekking voor eigen schade van de verzekerde door een misdrijf van een ander gedekt op de eigen aansprakelijkheidsverzekering van het slachtoffer. Bij De Europeesche gaat het om een dekking zowel op de polis van aansprakelijkheid bij groeps- en schoolreizen, als op de eigen aansprakelijkheidsverzekering. Inhoudelijk zijn de polisbepalingen van deze drie aanbieders vrijwel identiek. Naast de (klassieke) dekking tegen aansprakelijkheid jegens derden, is op deze polis ook de eigen schade als gevolg van een misdrijf door een ander gedekt. Een combinatiepolis dus van een third partyverzekering, met een first partyelement erin. Ditzelfde geldt voor de WA-polis bij Stad Rotterdam Verzekeringen en De Amersfoortse, die een 'Schadeverzekering opzetdelicten' kent.¹² Deze kent dezelfde condities en hoogte van de maximale uitkering als de first party-dekking op de eigen WA-polis van ASR en Ditzo. Ook hier is de uitkering subsidiair van aard en gekoppeld aan een recht op uitkering uit het Schadefonds geweldsmisdrijven.

De first partydekking in de WA-polis van de hiervoor genoemde aanbieders maakt onderdeel uit van de basisdekking. Het is dus niet een aanvullend product, waar een keuzemoment of een handelen van de verzekerde voor nodig is om de first partydekking mee te verzekeren.

De kenmerken van de geboden verzekeringsdekking kunnen als volgt worden samengevat:

- het gaat alleen om vergoeding van personenschade;¹³
- het recht op uitkering is niet overdraagbaar;
- de uitkering is gemaximeerd tot een bedrag van € 50.000 per gebeurtenis, per verzekerde en tot een bedrag van € 250.000 per gebeurtenis voor alle verzekerden samen;
- als voorwaarde voor uitkering geldt dat de verzekerde recht heeft op een uitkering uit het Schadefonds Geweldsmisdrijf. Dat betekent dat er sprake moet zijn van *ernstig lichamenlijk of geestelijk letsel* dat is veroorzaakt door een in *Nederland opzettelijk gepleegd geweldsmis-*

*drijf*¹⁴ (of een strafbare poging daartoe)¹⁵, aan het ontstaan waarvan degene die de uitkering aanvraagt niet zelf mede schuldig is;

- het strafbare feit moet plaatsvinden tijdens de looptijd van de verzekering (de zogenoemde 'loss occurrence' dekking).

Met betrekking tot de omvang van de dekking gelden volgens de polis de volgende uitgangspunten en beperkingen:

- de schade wordt bepaald op grond van het Nederlands burgerlijk recht. Dat wil zeggen dat afdeling 6.1.10 BW van toepassing is op het bepalen van de omvang van de schade. Dat betekent dat ook elementen als eigen schuld (art. 6:101 BW) en de vraag in hoeverre de geleden schade kan worden toegerekend aan het misdrijf (art. 6:98 BW), van invloed zijn op de omvang van de uitkering. De polis verwijst hiernaar door te bepalen dat rekening wordt gehouden met verweren van de aansprakelijke derde. De verwijzing naar afdeling 6.1.10 BW brengt tevens mee dat vergoeding van immateriële schade mogelijk is;
- uitgangspunt is de werkelijk geleden schade. Het gaat hier aldus om een schadeverzekering en niet om een sommenverzekering;
- er wordt alleen uitgekeerd indien en voor zover de schade uitstijgt boven de uitkering van het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Het maximumbedrag dat het Schadefonds Geweldsmisdrijven uitkeert, is € 35.000;¹⁶
- de verzekeraar keert uit nadat het Schadefonds Geweldsmisdrijven heeft uitgekeerd. Dit kan mogelijk een snelle afhandeling in de weg staan, zeker indien een verzoek om uitkering uit het Schadefonds wordt afgewezen en het slachtoffer daartegen in bezwaar moet.

First partydekking via separaat verzekeringsproduct 'Zinloos geweld'

Naast de WA-polissen met een first partydekking voor misdrijschade, wordt op de markt ook een separaat verzekeringsproduct aangeboden onder de naam 'Zinloos Geweld Verzekering', een initiatief van Look Insurance in samenwerking met ACE, DAS, NIM-BMW en VKG. Het gaat hier om een combinatie van een schadeverzekering die uitkeert bij schade wegens letsel en overlijden als gevolg van 'zinloos geweld', en een rechtsbijstandsverzekering die de juridische kosten tot maximaal een bedrag van € 40.000 verzekert ten behoeve van het verhalen van de schade op de dader.¹⁷ Het uitgangspunt is dat de werkelijke schade wordt vergoed, waarbij wel een maximale uitkering geldt van een bedrag van € 100.000. In de toelichting op de verzekerings-

12 De 'Schadeverzekering opzet' is ook teruggevonden in een Studentenverzekering, zie www.dekeyzeronline.nl.

13 Die is gedefinieerd als: "letsel, aantasting van de gezondheid of dood van personen. Inclusief de schade die daar een gevolg van is."

14 Art. 3 lid 1 Wet schadefonds geweldsmisdrijven (Wet van 26 juni 1975, Stb. 1975, 382, laatstelijk gewijzigd bij Wet van 12 juli 2012, Stb. 2012, 313).

15 Art. 3 lid 3 Wet schadefonds geweldsmisdrijven.

16 Art. 1 sub c Regeling maximumbedragen uitkeringen schadefonds geweldsmisdrijven.

17 Dit bedrag geldt per persoon en per gebeurtenis.

voorwaarden wordt duidelijk gemaakt dat er geen smartengeld in dit bedrag is begrepen. Bij een verzekerd bedrag van € 100.000 per persoon per gebeurtenis, bedraagt de premie van € 32,04 per jaar voor een alleenstaande, voor een gezin zonder kinderen € 59,67 per jaar en voor een gezin met kinderen € 87,30 per jaar. De premiestelling ligt beduidend hoger dan bij de particuliere aansprakelijkheidsverzekering, waar de premie gemiddeld € 42 per jaar bedraagt.¹⁸ De verzekering biedt alleen dekking als de schade niet reeds onder een andere polis (zorg- en rechtsbijstandsverzekering) of voorziening (rechtsbijstand via Slachtofferhulp Nederland of een tegemoetkoming in de schade via het Schadefonds geweldsmisdrijven) geclaimd kan worden.¹⁹

Knelpunten van de first partyverzekering

De hiervoor genoemde first partyverzekeringen tegen misdrijfschade leggen enkele knelpunten bloot, die in de weg kunnen staan aan de effectiviteit van de first partyverzekering als schadevergoedingsmechanisme. Deze worden hierna besproken.

Geen volledige schadevergoeding

Het eerste knelpunt is dat geen volledige schadevergoeding is gegarandeerd, als gevolg van een aantal omstandigheden.

Beperkte verzekerde som

Ten eerste kennen de bestaande first partyverzekeringen beperkte maximum verzekerde bedragen, uiteenlopend van € 50.000 bij de first partydekkingen op de WA-polis, tot € 100.000 bij de Zinloos Geweld Verzekering. Substantiële bedragen, maar verre van toereikend als het gaat om ernstig letsel als gevolg waarvan blijvende arbeidsongeschiktheid en/of een zorgbehoefte ontstaat.

Uitsluiting schadeposten

Daarnaast is bij de Zinloos Geweld Verzekering smartengeld van dekking uitgesloten. Het is inmiddels algemeen aanvaard dat vergoeding van immateriële schade van groot belang is voor slachtoffers. Het systeem van first partyverzekeringen sluit betaling van smartengeld niet uit. Of daarin is voorzien, hangt af van de vormgeving van de verzekering. Met de behoefte van slachtoffers aan smartengeld zal dan ook rekening moeten worden gehouden bij de vormgeving van een first partymisdrijfverzekering.

Subsidiaire dekking en excedent-verzekering

De hiervoor besproken WA-polissen met first partydekking voor misdrijfschade bieden een subsidiaire dekking. Dat betekent dat ze pas tot uitkering komen als de schade via een in de polis beschreven andere route (in dit geval het Schadefonds Geweldsmisdrijven) niet wordt vergoed. Daar-

naast is de dekking als een excedent-uitkering omschreven. Dat betekent dat alleen die schade wordt vergoed die uitstijgt boven het bedrag dat via de in de polis aangeduide andere route is vergoed. Dit kan er in sommige gevallen toe leiden dat de verzekering niets hoeft uit te keren omdat de schade al vergoed is door een uitkering van het Schadefonds Geweldsmisdrijven. In die gevallen is de schade gealloceerd bij de overheid en rust het regresrisico ook op de overheid, terwijl er wel premie is betaald voor de verzekering.

Het is de vraag of de manier waarop deze subsidiaire en excedentdekking is vormgegeven, gunstig uitpakt voor de verzekerde

Het is de vraag of de manier waarop deze subsidiaire en excedentdekking is vormgegeven, gunstig uitpakt voor de verzekerde. Het Schadefonds Geweldsmisdrijven verbindt immers zelf ook als voorwaarde aan de uitkering dat het slachtoffer de schade niet elders vergoed kan krijgen of heeft gekregen.²⁰ In de toelichting op de website van het Schadefonds worden hierbij als voorbeeld de dader en een ‘verzekeringsmaatschappij’ genoemd. De uitkering van het Schadefonds heeft in zoverre ook een subsidiair karakter. De uitkering is bovendien voorwaardelijk. Indien later blijkt dat het slachtoffer ook via een andere route zijn schade vergoed heeft gekregen, dan zal het slachtoffer de uitkering aan het Schadefonds Geweldsmisdrijven moeten terugbetalen.²¹ De voorwaarde in de polis lijkt het voorwaardelijk karakter van de uitkering uit het Schadefonds te miskennen. Dit heeft voor het verzekerde slachtoffer tot gevolg dat deze de uitkering aan het Schadefonds moet terugbetalen, terwijl hij van zijn verzekeraar alleen de schade vergoed heeft gekregen die uitsteeg boven het bedrag van het Schadefonds. Er zijn nog geen praktijkvoorbeelden bekend hoe de verzekeraar of het Schadefonds zich hierin concreet opstelt.

Bij de vormgeving van een first partyverzekering tegen misdrijfschade zal met dit aspect rekening moeten worden gehouden. Een primaire dekking verdient vanuit het oogpunt van de benadeelde de voorkeur. Het is wel mogelijk te bepalen dat uitkering alleen plaatsvindt indien en voor zover het slachtoffer zijn schade niet vergoed heeft gekregen van de (aansprakelijkheidsverzekeraar van de) dader. Het gaat ook dan om een subsidiaire en excedent-uitkering, maar in dat geval is de schade van het slachtoffer, anders dan bij een uitkering uit het Schadefonds, ook daadwerkelijk en onvoorwaardelijk vergoed. Een dergelijke bepaling in de directe verzekering heeft als bijkomend voordeel dat de (aansprakelijkheidsverzekeraar van de) dader zich niet kan beroepen op de omstandigheid dat het slachtoffer zijn schade deels al vergoed heeft gekregen via een eigen

¹⁸ Verzekerd van cijfers 2016, p. 47; Verzekerd van cijfers 2015, p. 45.

¹⁹ Op basis van navraag bij AON en onderzoek via internet zijn buiten de hiervoor genoemde verzekeringsproducten geen andere verzekeringsproducten aangetroffen waarbij het mogelijk is eigen schade door een misdrijf van een ander te verzekeren.

²⁰ Art. 6 lid 1 Wet schadefonds geweldsmisdrijven.

²¹ Art. 6 lid 2 en 3 Wet schadefonds geweldsmisdrijven.

verzekering en dat die uitkering in mindering strekt op de schadevergoedingsverplichting van de dader.

Toepasselijkheid afdeling 6.1.10 BW

Bovendien zijn op de afwikkeling van een first partyverzekering niet de bepalingen uit afdeling 6.1.10 BW van toepassing. Deze afdeling ziet alleen op wettelijke verplichtingen tot schadevergoeding en niet op contractuele plichten tot schadevergoeding. De afwikkeling van schade bij de directe schadeverzekering geschiedt aan de hand van bepalingen van titel 7.17 BW en de polisbepalingen. Dit kan tot aanzienlijke verschillen leiden. Zo is bij de directe verzekering immateriële schade niet gedekt, en evenmin zullen de kosten die genoemd zijn in art. 6:96 BW gedekt zijn.²² Aan dit nadeel voor de verzekerde kan worden tegemoetgekomen door afdeling 6.1.10 BW van overeenkomstige toepassing te verklaren op de first partyverzekering. In de hiervoor genoemde first partymisdrijfverzekeringen is dat ook gebeurd, evenals in de verplichte first partyverzekeringen op grond van de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen (WMOM).²³

Invloed directe verzekering op aansprakelijkheid en schadevergoedingsverplichting

Vanuit slachtofferperspectief is een tweede knelpunt van de first partyverzekering dat deze mogelijk invloed heeft op de aansprakelijkheid en de schadevergoedingsverplichting van de aansprakelijke partij. Er is veel geschreven over de invloed van aansprakelijkheidsverzekering op het aansprakelijkheidsrecht. In dat verband is een van de terugkerende uitgangspunten dat de aanwezigheid van een aansprakelijkheidsverzekering aan de kant van de aansprakelijke partij invloed heeft op de omvang van de schadevergoedingsverplichting. De omgekeerde vraag doet zich echter ook voor: is de aanwezigheid van een verzekering aan de kant van het slachtoffer van invloed op de aansprakelijkheid van de schadeveroorzaker en diens schadevergoedingsverplichting?²⁴ Zo vormde de afwezigheid van een verzekering aan de kant van het slachtoffer die (deels) de schade dekde, mede aanleiding voor de overweging van de Hoge Raad in de Hangmat-zaak om het juridisch inhoudelijk oordeel over de reikwijdte van art. 6:174 BW (zijn medebezitters jegens elkaar risicoaansprakelijk voor een gebrek in de opstal?) te laten uitvallen ten gunste van het slachtoffer.²⁵

Indien potentiële slachtoffers zelf hun schade door misdrijf verzekerd hebben, en het even gebruikelijk en gemakkelijk is om zelf dit soort schade te verzekeren als een door een aansprakelijke partij af te sluiten aansprakelijkheidsverzekering, kan de vraag rijzen waarom de schade dan beter aan de kant van de veroorzaker gespreid zou kunnen of moeten worden.

Op heel praktisch niveau zal het feit dat het slachtoffer (een deel van) de schade zelf verzekerd had, invloed kunnen hebben op het partijdebat en uiteindelijk ook invloed hebben op de omvang van de schadevergoedingsverplichting. De verzekeringsuitkering zal in veel gevallen immers de schade van het slachtoffer verminderd hebben. Deze constatering leidt tot een volgend bezwaar tegen betaling van schade via first partyverzekering, namelijk dat geen recht wordt gedaan aan de behoefte van slachtoffers tot erkenning van daderschap.

De schade valt niet waar hij hoort: bij de dader

Dat de dader profiteert van een verzekering die het slachtoffer zelf heeft afgesloten en waarvoor het slachtoffer zelf (wellicht zelfs jarenlang) premies heeft betaald, zal het slachtoffer als onbevredigend ervaren. Aan een belangrijke behoefte van het slachtoffer wordt dan immers niet tegemoetgekomen, namelijk de behoefte dat de dader zelf financieel moet boeten voor de door hem veroorzaakte schade.²⁶ In de literatuur is betoogd dat betaling door daders van belang is, waaronder ook is begrepen betaling door de verzekeraar van de dader.²⁷ De vergeldende rechtvaardigheid wordt in dit stelsel geheel vervangen door de verdelende rechtvaardigheid. De schade wordt (volledig of grotendeels) gecollectiviseerd. Er is geen wederkerigheid in persoonlijke verantwoordelijkheid meer.

Aan dit bezwaar kan mogelijk tegemoet gekomen worden doordat de verzekeraar die aan zijn verzekerde een uitkering heeft gedaan, overgaat tot het nemen van regres op de dader en het slachtoffer van de uitkomst daarvan ook op de hoogte houdt.

Ook vanuit het oogpunt van de preventieve werking van het aansprakelijkheidsrecht is het raadzaam dat het regres daadwerkelijk wordt uitgeoefend

Ook vanuit het oogpunt van de preventieve werking van het aansprakelijkheidsrecht is het raadzaam dat het regres

22 Dit kan anders zijn als de polis aanspraak geeft op vergoeding van deze kosten, of als het om een vordering uit wanprestatie gaat.
 23 Wet van 26 februari 1998 houdende regelen inzake medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen, *Stb.* 1998, 161, laatstelijk gewijzigd bij wet van 26 oktober 2016, *Stb.* 2016, 424. Overigens is sinds 2012 in de WMOM het uitgangspunt van volledige toepasselijkheid van afdeling 6.1.10 BW verlaten, zie Wet van 2 februari 2012, houdende wijziging van de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen in verband met de evaluatie van deze wet en herstel van onvolledige implementatie van richtlijn nr. 2001/20/EG, *Stb.* 2012, 70. Sindsdien zijn art. 6:98 BW en art. 6:99 BW inzake het causaal verband niet (meer) van overeenkomstige toepassing.
 24 Vgl. H. Drion, *Verzekering en aansprakelijkheidsrecht* (oratie Rotterdam), 's Gravenhage: Martinus Nijhoff 1955, p. 21.
 25 HR 8 oktober 2010, *NJ* 2011, 465, m.nt. Hartlief (Hangmat).

26 Zie onder meer: C. Cozijn, *Schadevergoeding door het Schadefonds of door de dader: het oordeel van het slachtoffer*, WODC, Den Haag: SDU Uitgeverij 1988, p. 36, p. 39 en p. 47. De meerderheid van de ondervraagde slachtoffers in dit onderzoek vond dat de dader de aangewezen persoon is om de toegebrachte schade te vergoeden. Zie ook: J.J.M. van Dijk, *Compensation by the state or by the offender, the victim's perspective*, Ministerie van Justitie, Den Haag 1985, p. 11.
 27 H.J.R. Kaptein, 'Solidariteit door individualisering van aansprakelijkheid', in: N.F. van Manen en R.H. Stutterheim (red.), *Wie draagt de schade?*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 1998, p. 86.

daadwerkelijk wordt uitgeoefend. Door het nemen van regres wordt de preventieve functie die het aansprakelijkheidsrecht uitoefent, door de first partyverzekering overgenomen, in ieder geval voor wat betreft het onder die verzekering vergoede deel van de schade. Of regres mogelijk is, zal afhangen van de polisvoorwaarden. Bij een wettelijke verplichte first partyverzekering zal de vraag of regres kan worden genomen ook afhangen van de mogelijkheden die de wetgever aan de verzekeraar laat.²⁸ Bij de vormgeving van een first partyverzekering tegen misdrijfschade dient bijzondere aandacht te worden besteed aan dit aspect.

Verzekeringsrechtelijke verplichtingen benadeelde bij de first partyverzekering

Bij een first partyverzekering zullen op de benadeelde als verzekerde respectievelijk verzekeringnemer enkele verplichtingen rusten die bij een aanspraak op de WA-polis van de aansprakelijke partij niet op hem zouden rusten. Te denken valt aan de meldingsplicht, op grond waarvan de verzekerde nadat hij schade heeft geleden, dit zo spoedig als redelijkerwijs mogelijk is moet melden bij de verzekeraar (art. 7:941 lid 1 BW). Daarnaast dient hij binnen redelijke termijn de verzekeraar inlichtingen en bescheiden te verschaffen die van belang zijn voor de beoordeling van de uitkeringsplicht (art. 7:941 lid 2 BW). Komt hij deze verplichtingen niet na, dan kan de verzekeraar de uitkering verminderen met de schade die hij daardoor lijdt of zijn uitkeringsplicht geheel laten vervallen als hij door de niet nakoming in een redelijk belang is geschaad (art. 7:941 lid 3 en 4 BW). Ook geldt een verjaringstermijn van drie jaar waarbinnen de verzekerde jegens de verzekeraar aanspraak moet maken op uitkering (art. 7:942 BW). Voor de vestiging van zijn vordering binnen het aansprakelijkheidsrecht en jegens de aansprakelijke partij is de positie van de benadeelde een andere. Daar heeft hij rekening te houden met de verjaringstermijn van art. 3:310 BW, hetgeen erop neerkomt dat hij vijf jaar de tijd heeft om zijn vordering op de dader te verhalen. Wel geldt ook hier de verjaringstermijn van drie jaar uit art. 7:942 BW, voor het geval de benadeelde rechtstreeks de aansprakelijkheidsverzekeraar van de dader wil aanspreken (de directe actie).

Ook zullen er bij de directe verzekering contractuele verplichtingen op het slachtoffer rusten in het kader van het verschaffen van privacygevoelige informatie. In dat verband valt te denken aan het verstrekken van medische informatie en het ondergaan van medisch onderzoek ter beoordeling van de causaliteit. Deze contractuele verplichtingen rusten niet op het slachtoffer die ageert op grond van het aansprakelijkheidsrecht. Ook daar zal het slachtoffer moeten

meewerken aan het verschaffen van informatie in het kader van de vaststelling van het oorzakelijk verband tussen schadevoorzakende en schade, maar daar heeft het slachtoffer een beter beschermde en gelijkwaardiger positie ten opzichte van de aansprakelijkheidsverzekeraar van de dader. In die context kan het slachtoffer een beroep doen op privacyregels die het verzamelen en verwerken van persoonsgegevens bemoeilijken.²⁹ Frenk heeft in dat verband opgemerkt dat, in ieder geval bij een overstap van aansprakelijkheid naar een first partyverzekering, de overheid alert dient te zijn op de vraag welke contractuele verplichtingen al dan niet toelaatbaar zijn.³⁰ Bij een vrijwillige verzekering is die overheidscontrole er niet en kan de positie van een slachtoffer minder gunstig en juist kwetsbaarder zijn dan bij een verhaal via het aansprakelijkheidsrecht.

Verzekeringsdichtheid van de first partyverzekering

Algemeen

De vraag of een first partyverzekering een effectief schadevergoedingsmechanisme is, hangt in belangrijke mate af van de verzekeringsdichtheid van een dergelijke verzekering. Bij een vrijwillige verzekering hangt de verzekeringsdichtheid af van de verzekeringsbereidheid van de individuele burgers alsmede van de private verzekeringsmogelijkheden. Bij laatstgenoemd aspect moet worden bedacht dat de ontwikkeling naar meer private verzekeraarbaarheid ook afhankelijk is van algemene condities zoals de mate waarin sprake is van het zogenoemde 'crowding out' effect: compensatie door de overheid leidt tot verdringing van private initiatieven, alsmede de op de Nederlandse markt beschikbare (her)verzekeringscapaciteit.³¹ De verzekeringsbereidheid wordt bepaald door verschillende factoren. De mate van risico-aversie, de hoogte van de premie, informatie over de risico's en de mate van verzekeraarbaarheid, alsmede de vraag in hoeverre men zelf in staat is de financiële gevolgen van een misdrijf te dragen, zullen een rol spelen bij deze beslissing. Ook de vraag of de schade al deels is gedekt door sociale voorzieningen (zoals het sociale zekerheidsrecht of een publiek schadefonds) of door de aansprakelijkheidsverzekeraar van de dader zal de graad van risicoaversie mede bepalen.³² Ook de mate waarin men het risico inschat dat men slachtoffer zal worden van een misdrijf, zal een rol spelen bij de keuze een dergelijk verzekeringsproduct te sluiten. Uit onderzoek blijkt dat personen ex ante, wanneer nog niet duidelijk is wie van hen het lot zal treffen en het nog niet gaat om een identificeerbaar, maar alleen maar om een statistisch risico, bereid zijn een risico op (in ieder

28 T. Hartlief, 'Van aalmoes naar aanspraak. Weg met het personenschade-recht?', in: T. Hartlief en S.D. Lindenbergh (red.), *Tien penne-streken over personenschade*. Bijdragen ter gelegenheid van het twintigste symposium van de Vereniging van Letselschade Advocaten 2009, Den Haag; Sdu Uitgevers 2009, p. 21.

29 N. Frenk, 'De directe schadeverzekering als remedie voor de uitdijende schadelast', *AV&S* 2000, p. 8.

30 Frenk 2000, p. 8.

31 Vgl. het rapport van het externe onderzoeksbureau dat onderzoek heeft gedaan naar de verzekeraarbaarheid van rampschade: *Kamerstukken II* 2005/06, 29668, nr. 11, p. 24.

32 T. Vanden Borre, *Efficiënte preventie en compensatie van catastroferisico's*. Het voorbeeld van schade door kernongevallen (diss.), Antwerpen-Groningen: Intersentia 2001, p. 714.

geval) immaterieel verlies te accepteren.³³ Indien dit ook opgaat voor het aanvaarden van een materieel verlies, kan dit meebrengen dat er onvoldoende markt bestaat voor een first partyverzekering tegen misdrijfschade. Mechanismen om de verzekeringsdichtheid te vergroten zijn het aanbieden van een first partydekking op een bestaande verzekering, of het introduceren van een wettelijke verplichting tot het afsluiten van een verzekering tegen misdrijfschade. Beide mechanismen worden hieronder besproken.

First partydekking op de WA-verzekering

Een first partyverzekering kan in meerdere vormen worden aangeboden. Het kan een zelfstandig verzekeringsproduct zijn, zoals de hierboven genoemde Zinloos Geweld Verzekering. Het kan ook een dekking zijn die is meegenomen in een ander verzekeringsproduct. De WA-verzekering is daarvoor, evenals de zorgverzekering, een geschikte verzekering. Beide verzekeringen kennen een hoge verzekeringsdichtheid. De WA-verzekering kent van alle particuliere verzekeringen de grootste verzekeringsdichtheid ('penetratiegraad'). Deze bedroeg in 2014 99,9%.³⁴ De grote verzekeringsdichtheid geldt voor alle leeftijden, inkomensgroepen en huishoudens.³⁵

In het hiervoor genoemde voorbeeld van ASR gaat het om een combinatie van een third partyverzekering, namelijk de aansprakelijkheidsverzekering voor de schade die de verzekerde zelf aan een ander toebrengt, met een first partyelement voor de door de verzekerde geleden schade als gevolg van een door een ander gepleegd misdrijf. Deze mogelijkheid is in het verleden herhaaldelijk geopperd door Wansink.³⁶ Wansink verbond aan een dergelijke verzekering wel een aantal (verstrekende) voorwaarden. Zo stelde hij voorop dat het slechts om een beperkte en subsidiaire dekking kan gaan waarbij het slachtoffer aanspraak kan maken op een genormeerde uitkering tegen cessie van zijn vordering op de dader ten belope van het uitgekeerde bedrag. Om de verzekeraar in staat te stellen het verhaalsrecht daadwerkelijk uit te oefenen dient volgens Wansink aan de aanspraak de voorwaarde worden verbonden dat (i) er een bekende aansprakelijke dader is. Daarnaast is aan de aanspraak van het slachtoffer op zijn eigen verzekeraar de voorwaarde verbonden dat (ii) de WA-polis van de dader geen dekking biedt uitsluitend op grond van de opzetclausule, dat (iii) de uitkering alleen ziet op personenschade, (iv) waarvoor het slachtoffer geen aanspraak op vergoeding heeft uit hoofde van enige (ander(e)) verzekering, voorziening of fonds. De first partyverzekering tegen misdrijfschade is in de versie van Wansink een verzekering met een subsidiaire dekking.

Een soort 'vangnet' dat alleen als er geen andere verhaalsmogelijkheid is, tot uitkering komt. Bij ernstige geweldsmisdrijven bestaat er in de regel altijd een aanspraak op een uitkering uit het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Dit zou in de visie van Wansink dan al in de weg staan aan uitkering onder de directe verzekering. Ook de voorwaarde dat de verzekering alleen tot uitkering komt als er een bekende aansprakelijke dader is, doet een belangrijk voordeel van de first partyverzekering voor misdrijfslachtoffers teniet, namelijk dat de eigen verzekering van het slachtoffer ook uitkeert bij een onbekend gebleven of geheel onverzekerde dader.

Een first partyverzekering ingebed in de aansprakelijkheidsverzekering

Ook Frenk heeft de mogelijkheid van een first partyverzekering ingebed in de aansprakelijkheidsverzekering in verband gebracht met de verbetering van de verhaalspositie van het slachtoffer van een strafbaar feit.³⁷ Zijn voorstel hield in dat de aansprakelijkheidsverzekering voor de gevallen dat ingevolge de opzet- (en misbruik)clausule geen dekking bestaat, het slachtoffer toch schadeloos stelt. Zijn gedachte was dat de aansprakelijkheidsverzekering van de dader in dat geval 'van kleur verschiet' en een directe verzekering ten behoeve van het slachtoffer wordt. "In de gevallen dat derhalve de aansprakelijkheidsverzekering voor de verzekerde *dader* geen dekking biedt, biedt de verzekering wel dekking voor de schade van het *slachtoffer*, die dan als verzekerde rechtstreeks zijn schade vergoed krijgt," aldus Frenk.³⁸ Hij voegt eraan toe dat "het fraaie van dit alternatief is dat het slachtoffer onder alle omstandigheden schadeloos wordt gesteld, maar dat in de gevallen dat er sprake is van opzet, de verzekeraar voor de uitkering die hij dan toch aan het slachtoffer doet verhaal kan nemen op de dader."³⁹

Of een first partydekking op de WA-polis een grote verzekeringsdichtheid zal kennen, hangt af van de vraag of de first partydekking tot het basispakket van de AVP-polis behoort, en de aspirant-verzekerde geen keuze daarvoor hoeft te maken. De first partydekking is dan met andere woorden 'automatisch' meeverzekerd en verdisconteerd in de te betalen premie. Dit is thans het geval bij de WA-polis die ASR aanbiedt. De vorm van een first partydekking op de eigen WA-polis is, voor zover nu kan worden beoordeeld, het meest veelbelovend vanwege de grote verzekeringsdichtheid van de WA-polis. Daardoor is immers een brede spreiding gegarandeerd, terwijl "macro-economisch bezien – de uitkeringen blijven rondlopen binnen het totale premie-inkomen voor WA-verzekeringen", aldus Wansink.⁴⁰

33 G. Suurmond en B.C.J. van Velthoven, 'Vergoeding van affectieschade: te weinig met het oog op de daders en te veel met het oog op de slachtoffers', 2005, p.5. De verkorte versie van deze publicatie is opgenomen in *NJB* 2005 (37), p. 1934-1936.

34 Verbond van Verzekeraars, *Verzekerd van cijfers 2016*, Den Haag 2016, p. 18-19 en 22.

35 Verbond van Verzekeraars, *Verzekerd van cijfers 2014*, Den Haag 2014, p. 11-13.

36 Wansink 2000, p. 14 e.v.; Wansink 2003, p. 7-8; Wansink 2006, p. 273; Wansink 2010, p. 43.

37 Frenk 2000, p. 93.

38 Frenk 2000, p. 93.

39 Frenk 2000, p. 93.

40 J.H. Wansink, *De algemene aansprakelijkheidsverzekering* (diss. Rotterdam 1987), Deventer: Kluwer 2006, p. 273.

Het is echter de vraag of het reëel is te verwachten dat alle aansprakelijkheidsverzekeraars een automatische first partydekking tegen misdrijfschade in de basisdekking van hun WA-polis gaan meenemen, zeker niet als de dekking meer zal zijn dan € 50.000. De verwachting is eerder dat een dergelijke first partydekking als extra optie wordt aangeboden, tegen betaling van een hogere premie. Als dat het geval is, zal de praktijk moeten uitwijzen hoe groot de verzekeringsdichtheid zal zijn, en daarmee hoe effectief de oplossing van een vrijwillige first partyverzekering is.

Een verplichte directe verzekering met (verplichte) dekkingsomvang?

De (enige) andere manier om een brede spreiding te garanderen, is het introduceren van een wettelijke verplichting tot het afsluiten van een verzekering tegen misdrijfschade. Tegen een verplichte first partyverzekering tegen misdrijfschade zijn de nodige bezwaren te formuleren. Ten eerste zijn dit bezwaren die in zijn algemeenheid gelden voor (wettelijke) verzekeringsplichten. Een belangrijk bezwaar in dit verband is dat het diep ingrijpt in ieders vrijheid om ervoor te kiezen bepaalde risico's zelf te dragen, en deze niet door betaling van een premie af te wentelen op een verzekeraar. Niet iedere burger is in dezelfde mate blootgesteld aan risico's en niet alle burgers zijn in dezelfde mate afkerig van risico's.⁴¹ Een verplichting kan als een 'vervelende overheidsbemoeienis' worden ervaren.⁴² Ten tweede zijn dat bezwaren die specifiek voor deze first partyverzekering gelden. Deze hebben ermee te maken dat een verplichting tot het beschikken over een verzekering tegen misdrijfschade niet goed in het huidige juridische systeem past en ook praktisch niet goed uitvoerbaar en handhaafbaar is. De Nederlandse overheid is bovendien terughoudend met het verplicht stellen van verzekeringen ('dwangverzekeringen').⁴³

De Nederlandse wet kent momenteel een verplichte first partyverzekering bij medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen

De Nederlandse wet kent momenteel een verplichte first partyverzekering, namelijk de verplichte persoonsverzekering bij medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen.⁴⁴ De verzekeringsplicht rust in het kader van deze wet niet

op de latente benadeelden, maar op de opdrachtgever tot het verrichten van medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen. Dat is een cruciaal verschil ten opzichte van de verzekering tegen misdrijfschade, waar het in beginsel de latente slachtoffers zelf zijn die een dergelijke verzekering moeten afsluiten. 'In beginsel', omdat er ook situaties denkbaar zijn dat werkgevers het afsluiten van een dergelijke verzekering voor hun werknemers voor hun rekening nemen. Een verplichting daartoe hebben zij evenwel niet. Nu de verplichting tot het afsluiten van een schadeverzekering *conditio sine qua non* is voor het mogen verrichten van medisch-wetenschappelijk onderzoek is de verplichting goed uitvoerbaar en handhaafbaar en kon ook gekoppeld worden aan specifieke regelgeving. Dat ligt heel anders voor een verplichting voor alle burgers om te beschikken over een verzekering die dekking biedt tegen misdrijfschade.

Een andere mogelijkheid is een model waarbij een verplichte first partyverzekering tegen misdrijfschade als verplichte aanvullende dekking wordt toegevoegd aan een vrijwillig gesloten verzekering die een hoge verzekeringsdichtheid kent, zoals de WA-verzekering. Volgens Faure bestaat een dergelijk model al in Frankrijk, waar een huiseigenaar verplicht is om naast een vrijwillige verzekering (zoals de opstalverzekering) een verzekering te nemen tegen natuurrampen.⁴⁵ Het gaat hier dus niet om een verplichte verzekering, maar om een verplichte aanvullende dekking tegen natuurrampen die wordt toegevoegd aan een vrijwillig gesloten verzekering. Faure heeft erop gewezen dat voor dit model steun kan worden gevonden in de 'behavioural literature', waarin is vastgesteld dat personen bereid waren om tot 30% meer te betalen voor een verzekering waarbij rampendeckking wordt gecombineerd met een dekking voor een vaker voorkomend risico dan wanneer twee polissen separaat werden aangeboden.⁴⁶

Afronding

Resumerend kan worden gezegd dat er vanuit slachtofferperspectief en vanuit het perspectief van verzekeraars zowel voor- als nadelen verbonden zijn aan de first partyverzekering. Een eigen verzekering aan de kant van het slachtoffer die schade dekt die het slachtoffer lijdt als gevolg van een misdrijf kan een effectieve mogelijkheid zijn om misdrijfschade te verhalen. De mate van effectiviteit hangt in de eerste plaats af van de polisvoorwaarden en de omvang van de dekking. De paar verzekeringsproducten die momenteel op de markt zijn, kennen een zeer beperkte verzekerde som en zijn bovendien vormgegeven als een subsidiaire dekking dan wel een excedent-dekking. Ook is een bezwaar dat een uitkering aan het slachtoffer uit een first partyverzekering ertoe kan leiden dat de schadevergoedingsverplichting van de dader dienovereenkomstig wordt verminderd. Deze nadelen staan er mijns inziens niet aan de in de weg om de first partyverzekering als reële mogelijkheid voor de verbetering van de verhaalspositie van slachtoffers van misdrijf-

41 Vgl. de argumenten die Hartlief heeft opgesomd tegen een verplichte first party-verzekering tegen water- of regenschade: T. Hartlief, 'Schadefondsen en de rol van de overheid', in: J.M. Barendrecht e.a., *Kring van aansprakelijken bij massaschade*. Inleidingen gehouden op het symposium van de Vereniging van Letselschade Advocaten 2002, Den Haag: Koninklijke Vermande 2012, p. 100.

42 Frenk 2000, p. 10.

43 Frenk 2000, p. 10.

44 Wet van 26 februari 1998, houdende regelen inzake medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen, *Stb.* 1998, 161, laatstelijk gewijzigd bij Wet van 26 oktober 2016, *Stb.* 2016, 424.

45 Faure 2010, p. 129-130, met verwijzing aldaar naar Franse literatuur.

46 Faure 2010, p. 130.

ven in samenspraak met de verzekeringsmarkt te ontwikkelen. Temeer niet omdat in de concrete uitwerking van de verzekering kan worden gezien of de ongunstige gevolgen van deze aspecten voor de verzekerde kunnen worden gemitigeerd.

De mate van effectiviteit hangt in de tweede plaats af van de verzekeringsdichtheid van de first partyverzekering. Indien de bereidheid in de branche tot een brede introductie van een first partydekking op de WA-polis ontbreekt of om andere redenen niet haalbaar is, dan zal de vraag of een first partyverzekering een effectieve verhaalsmogelijkheid is, in sterke mate afhangen van de bereidheid van burgers een separate verzekering af te sluiten die dekking biedt tegen misdrijfschade. Een andere mogelijkheid om een hoge verzekeringsdichtheid te bewerkstelligen is het invoeren van een wettelijke verplichting tot het verzekeren tegen misdrijfschade. De route van een verplichte first partyverzekering tegen misdrijfschade biedt om dezelfde redenen

die gelden voor de algemene aansprakelijkheidsverzekering weinig perspectief.

Het verdient aanbeveling verder praktijkonderzoek te doen naar de bereidheid en de mogelijkheden binnen de verzekeringsbranche tot een brede introductie van een adequate first partydekking op de eigen WA-verzekering tegen schade die de verzekerde lijdt als gevolg van een door een ander gepleegd misdrijf. Daarbij kan ook aandacht worden besteed aan de uitwerking van het model waarin een verplichte aanvullende dekking tegen misdrijfschade wordt toegevoegd aan een vrijwillig afgesloten verzekering, zoals de aansprakelijkheidsverzekering.

Over de auteur

Mw. Mr. A.J.J.G. Schijns

Arlette Schijns is onderzoeker bij de Vrije Universiteit en advocaat bij Beer advocaten.